

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 П 197014 18 Рев
Бања Лука, 05.09.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Даворке Делић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Л. д.о.о. П. И., кога заступа пуномоћник М.П., адвокат из Б.Л., против тужених 1. ПП. Т.д.о.о. Л., 2. В.Д. и 3. Н.Д., обоје из Б., које све заступа пуномоћник М.Б., адвокат из Б.Л., ради раскида уговора и исплате, вриједност спора 537.853,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 197014 16 Гж од 25.12.2007. године, на сједници одржаној дана 05.09.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев тужених за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију, у износу 7.678,12 КМ се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 197014 14 П од 27.07.2015. године одбијен је захтјев тужитеља да се раскине уговор о преносу удјела, повећању основног капитала и регулисању узајамних права и обавеза закључен дана 14.12.2007. године и да се на темељу пресуде изврши у судском регистру Основног суда у Бањој Луци број 1-16726-00 брисање тужитеља као оснивача, али након што тужени солидарно тужитељу исплате износ од 537.853,00 КМ, са законском затезном каматом, на начин из изреке првостепене пресуде. Истовремено, тужени Т. д.о.о. Л. (у даљем тексту: првотужени) је обавезан да тужитељу, на име неисплаћене добити, исплати износ од 151.758,11 КМ, са законском затезном каматом, на начин из изреке првостепене пресуде, док је захтјев тужитеља преко досуђеног износа одбијен. Одбијен је у цјелости захтјев тужитеља за исплату добити у односу на тужене В.Д. и Н.Д. (у даљем тексту: друготужени и трећетужена). Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 197014 16 Гж од 25.12.2007. године жалба првотуженог је усвојена и првостепена пресуда преиначена, у оспореном усвајајућем дијелу, тако што је тужбени захтјев тужитеља у односу на овог туженог, одбијен. Жалба тужених је усвојена и првостепена пресуда преиначена, у дијелу одлуке о трошковима поступка, те је тужитељ обавезан да туженима надокнади трошкове поступка у износу од 31.484,70 КМ, са законском затезном каматом од доношења пресуде па до исплате. Жалба тужитеља је одбијена и

првостепена пресуда, у одбијајућем дијелу, потврђена. Одбијени су захтјеви тужитеља и тужених за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени предлажу да се изјављена ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља: да се раскине уговор о преносу удјела, повећању основног капитала и регулисању узајамних права и обавеза, закључен дана 14.12.2007. године; да се на темељу пресуде изврши брисање тужитеља као оснивача у судском регистру и то након што тужени солидарно исплате тужитељу износ од 537.853,00 КМ, са каматама; да се тужени солидарно обавезу да тужитељу, на име неисплаћене добити, за период од 2007. до 31.12.2010. године, исплате износ од 361.758,78 КМ, са каматама.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, на темељу изведених доказа, првостепени суд је утврдио: да је дана 14.12.2007. године закључен уговор о преносу удјела, повећању основног капитала и регулисању узајамних права и обавеза између друготуженог, као власника и директора првотуженог и трећетужене, као власника и замјеника директора истог предузећа, у својству продавца, и тужитеља, као купца; да су се тим уговором продавци обавезали да од укупног улога од 55.000,00 КМ продају дио свог улога у Друштву и да тиме пренесу 30% свог оснивачког улога купцу, као и припадајућа права и обавезе члана друштва у складу са законом и то тако да друготужени постаје власник коме припада 35% оснивачког улога, а трећетужена постаје власник којој припада 35% оснивачког улога, док тужитељ постаје власник коме припада 30% оснивачког улога (члан II тачка 1. уговора); да купопродајна цијена износи 275.000 ЕВРА што према средњем курсу банке износи 537.853,25 КМ, који ће износ купац уплатити на име повећања оснивачког улога предузећа и то тако да продавцима припада по 35% наведеног износа, а купцу 30% наведеног износа; да ће купац уплатити 82.500 ЕВРА (161.355,97 КМ) непосредно по потписивању и овјери уговора у надлежном суду, најкасније у року од 15 дана од потписивања и овјере уговора, а остатак од уговореног износа од 192.500 ЕВРА (376.497,20 КМ) најкасније у року од 6 мјесеци (члан II тачка 2. уговора; да се преносом дијела оснивачког улога и повећањем оснивачког капитала власничка структура основног капитала предузећа Т. д.о.о. Б. са 55.000,00 КМ повећава тако да основни капитал износи 216.355,97 КМ, од чега друготужени и трећетужена имају основни капитал у износу од по 75.724,59 КМ или по 35%, а тужитељ у износу од 64.906,78 КМ или 30%, да након уплате остатка од уговореног износа од 192.500,00 ЕВРА првотужени и трећетужена имају основни капитал у износу од по 207.498,63 КМ, а тужитељ 177.855,98 КМ или 30% (члан II тачка 3. уговора); да је тужитељ извршио своје обавезе према уговору и на име повећања оснивачког улога предузећа уплатио износ од 275.000,00 ЕВРА, што је по средњем курсу банке износило 537.853,25 КМ и то 27.12.2007. године 82.500,00 ЕВРА, 22.02.2008. године 82.500,00 ЕВРА и 11.06.2008. године 110.000,00 ЕВРА; да је рјешењем регистарског суда од 19.02.2008. године извршена промјена сједишта,

приступање оснивача, повећање основног капитала првотуженог и да је скраћена ознака фирме Т. д.о.о. Г.; да је код регистарског суда извршена промјена основног капитала, чланова предузећа и власничког удјела тако да се основни капитал са 55.000,00 КМ повећава за 161.355,97 КМ, па укупан основни капитал износи 216.355,97 КМ и то тако да друготужени и трећетужена имају основни капитал у износу од по 75.724,59 КМ или по 35%, док тужитељ има основни капитал у износу од 64.906,78 КМ или 30%; да је тужитељ дописом упућеном туженом Т. д.о.о. на руке директора од 16.11.2009. године захтијевао да се докапитализира овај тужени за још 192.500,00 ЕВРА, с обзиром да је првотужени капитализиран само за прву уплату у износу од 82.500,00 ЕВРА, а за 192.500,00 ЕВРА није докапитализиран; да је рјешењем Министарства вањске трговине и економских односа БиХ број 02-2-19-11700/08 од 12.01.2009. године регистрован Анекс број IV, ОПУ број 1864/08 од 11.12.2008. године уз Уговор о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу Т. д.о.о. у смислу повећања капитала друштва и промјене висине чланских удјела оснивача при чему се капитал друштва повећава за износ од 376.497,28 КМ у новцу након чега наведено предузеће наставља пословање са капиталом у износу од 592.853,25 КМ у новцу у власништву страног правног лица, тужитеља, са улогом од 177.855,98 КМ или 30% од укупног капитала друштва и страних физичких лица друготуженог и трећетужене; да је према закључку регистарског суда од 23.12.2008. године рјешавано по пријави предлагача Т. д.о.о. ради уписа у судски регистар повећање капитала у новцу и да је рјешењем од 24.12.2008. године констатовано да је пријава предлагача ради уписа у судски регистар повећања капитала у новцу одбијена; да из одлуке туженог Т. д.о.о. од 25.06.2014. године произлази да остварена добит за 2008. годину износи 388.233,00 КМ и да се расподјела врши члановима друштва друготуженом и трећетуженој по 35%, а тужитељу 30% од тог износа; да је тужитељу дана 08.10.2014. године плаћен износ од 59.550,11 ЕВРА, да је одлуком првотуженог од 08.06.2012. године распоређена добит у износу од 40.000,00 КМ сразмјерно висини удјела чланова у друштву и да је тужитељу исплаћен дио добити из 2011. године у износу од 6.136,00 ЕВРА 27.12.2012. године; да је, према записнику о одржаној Скупштини првотуженог од 18.11.2011. године, пуномоћник тужених предлагао да се као нова тачка дневног реда уврсти докапитализација туженог Т. д.о.о., односно упис уплаћеног капитала у судском регистру у износу од 376.497,28 КМ, са којим приједлогом се пуномоћник тужитеља није сложио; да из налаза и мишљења вјештака финансијске струке С.С. произлази да је тужитељ извршио уплате 27.12.2007. године у износу од 82.500,00 ЕВРА, 27.02.2008. године 82.500,00 ЕВРА и 12.06.2008. године 110.000,00 ЕВРА што укупно износи 275.000,00 ЕВРА односно 537.853,26 КМ; да је првотужени остварио добит у 2007, 2008, 2009. и 2010. години у износу од 1.269.329,00 КМ; да укупно исплаћена добит члановима друштва у 2007, 2008, 2009. и 2010. години износи 558.024,00 КМ; да се исплаћена добит у 2007. години у износу од 331.331,00 КМ односи на остварену добит из 2006. и ранијих година; да се исплаћена добит у 2008. години у износу од 153.797,00 КМ односи на остварену добит 2006. године и ранијих година у износу од 147.008,00 КМ и дио остварене добити у 2007. години у износу од 6.789,00 КМ; да се исплаћена добит у 2009. години у износу од 72.896,00 КМ односи на остварену добит у 2007. години; да је нераспоређена добит првотуженог на дан 31.12.2007. године, прије ступања тужитеља у власничку структуру првотуженог износила 496.251,00 КМ; да у 2007. години добит за распоређивање након издвајања из законске резерве износи 331.780,85 КМ, у 2008. години добит за распоређивање износи 368.821,35 КМ, у 2009. години 266.112,01 КМ, у 2010. години 239.148,25 КМ што укупно износи 1.205.862,50 КМ, а износ од 30% од те добити износи 361.758,78 КМ.

На темељу тих чињеница, првостепени суд налази да је тужитељ извршио своју уговорну обавезу – уплатио износ од 537.853,00 КМ, док тужени није у цјелости извршио своју уговорну обавезу, односно није извршио упис код надлежног суда повећања основног капитала друштва у складу са уплатама од 22.02.2008. и 11.06.2008. године. Међутим, како је рјешењем регистарског суда од 19.02.2008. године извршена промјена основног капитала чланова предузећа и власничког удјела тако да се основни капитал са 55.000,00 КМ повећава за 161.355,97 КМ што чини основни капитал у износу од 216.355,97 КМ, те друготужени и трећетужена имају основни капитал у износу од по 75.724,59 КМ или по 35%, а тужитељ има основни капитал у износу од 64.906,78 КМ или 30%, првостепени суд је закључио да је предметни уговор реализован односно да је на основу предметног уговора и других исправа у судски регистар уписана промјена власништва, те да тужитељ као члан друштва није спријечен у остваривању својих права у друштву, сразмјерно његовом удјелу од 30% који би му припао и да је регистровано повећање основног капитала у складу са уплатама од 22.02.2008. и 11.06.2008. године. Сагласно томе, те имајући у виду да је на скупштини друштва одржаној 18.11.2011. године тужитељ одбио да се уврсти у дневни ред докапитализација првотуженог у судском регистру у износу од 376.497,28 КМ, првостепени суд је закључио да је тиме престала могућност тужитеља да једнострано раскине предметни уговор, па позивом на одредбе члана 124,129 и 262. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и („Службени гласник Републике Српске“ број: 17/93, 3/96 и 39/03 – у даљем тексту: ЗОО) првостепени суд је одбио захтјев тужитеља за раскид уговора. У погледу захтјева за исплату добити првостепени суд је нашао да је остварена добит првотуженог исплаћивана друготуженом и трећетуженој, па је становишта да тужитељ има право да са својим удјелом учествује у потраживањима, дуговањима и подјели добити првотуженог, те дјелимично усваја тужбени захтјев тужитеља у односу на првотуженог, позивом на одредбу члана 127. став 2. Закона о привредним друштвима („Службени гласник Републике Српске“ број: 127/08, 58/09, 100/11, 67/13 и 100/17, даље: ЗПД), тако што, на темељу података из налаза вјештака финансијске струке, првотуженог обавезује да тужитељу исплати добит за 2009. годину у износу од 79.833,63 КМ и за 2010. годину у износу од 71.744,48 КМ, док у односу на друготуженог и трећетужену захтјев у цјелости одбија, налазећи да они не одговарају за обавезе првотуженог него сносе пословни ризик до висине својих удјела.

Одлучујући о жалбама странака, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења првостепеног суда, као и закључак да дјелимично неиспуњење уговорне обавезе од стране тужених, с обзиром да није осујећен циљ уговора, не може бити разлог за раскид уговора, па је закључио да је у том дјелу захтјев тужитеља правилно одбијен. У погледу дијела захтјева за исплату добити, налазећи да сходно одредби члана 127. став 2. ЗПД добит доспијева када то одреди Скупштина друштва, па код тога да одлуком Скупштине првотуженог није одређена расподјела добити за 2009. и 2010. годину (изјашњење вјештака на рочишту за главну расправу од 24.02.2015. године), другостепени суд је нашао да нема законског основа да се тужитељу досуди исплата добити за 2009. и 2010. годину. Сагласно томе, другостепени суд је жалбу првотуженог усвојио и првостепену пресуду преиначио тако што је у цјелости одбио захтјев тужитеља за исплату добити, док је жалбу тужитеља у цјелости одбио.

Побијаном одлуком захтјев тужитеља је правилно одбијен.

Према чињеницама које су утврдили нижестепени судови дана 14.12.2007. године између друготуженог, као власника и директора првотуженог и трећетужене, као власника и замјеника директора истог предузећа, у својству продавца, и тужитеља, као купца, је закључен уговор о преносу удјела, повећању основног капитала и регулисању узајамних права и обавеза, којим уговором су се продавци обавезали да од укупног улога од 55.000,00 КМ, као оснивачког капитала друштва (првотуженог) продају дио свог улога у Друштву и да пренесу 30% свог оснивачког улога купцу, као и припадајућа права и обавезе члана друштва у складу са законом и то тако да друготужени постаје власник коме припада 35% оснивачког улога, а трећетужена постаје власник којој припада 35% оснивачког улога, док тужитељ постаје власник коме припада 30% оснивачког улога. Као купопродајна цијена по овом уговору је одређен износ од 275.000 ЕВРА што према средњем курсу банке износи 537.853,25 КМ, који се тужитељ обавезао уплатити тако што ће износ од 82.500,00 ЕВРА (161.355,97 КМ) уплатити одмах на девизни рачун друштва по потписивању уговора, а износ од 192.500,00 ЕВРА (376.497,27 КМ) најкасније у року од 6 мјесеци. Тужитељ је у цјелости извршио плаћање купопродајне цијене тако што је на рачун првотуженог уплатио укупан износ од 275.000,00 ЕВРА, што је по средњем курсу банке износило 537.853,25 КМ и то дана 27.12.2007. године износ од 82.500,00 ЕВРА, дана 22.02.2008. године износ од 82.500,00 ЕВРА и дана 11.06.2008. године износ од 110.000,00 ЕВРА. Преносом оснивачког улога и повећањем основног капитала друштва, мијења се власничка структура основног капитала првотуженог, тако да по уплати износа од 82.500,00 ЕВРА (161.355,97 КМ) друготужени и трећетужена имају основни капитал у износу од по 75.724,59 КМ или по 35 % основног капитала, а тужитељ има основни капитал у износу од 64.906,78 КМ или 30 % основног капитала. Након уплате остатка од 192.500,00 ЕВРА (376.497,27 КМ) друготужени и трећетужена имају по 207.498,63 КМ или по 35 % капитала, а тужитељ има основни капитал од 177.855,98 КМ или 30 % основног капитала. Одредбама уговора (члан III) друготужени и трећетужена су се сагласили да се код регистарског суда изврши упис преноса наведеног дијела оснивачког улога на тужитеља, као купца, као и упис тужитеља као члана и сувласника првотуженог сходно уговореном, а првотужени се обавезао да код надлежног суда изврши упис уговореног. У доказном поступку је утврђено да је код регистарског суда измијењена власничка структура капитала првотуженог и извршено повећање основног капитала друштва за износ прве уплате тужитеља од 82.500,00 ЕВРА (161.355,97 КМ), тако што тужитељ има основни капитал у износу од 64.906,78 КМ или 30 % основног капитала, док друготужени и трећетужена имају по 75.724,59 КМ или по 35 % основног капитала. Касније уплате тужитеља односно повећање основног капитала на темељу тих уплата нису уписане у судском регистру, јер првотужени није поступио по закључку суда од 23.12.2008. године, па је његова пријава ради уписа у судски регистар повећања капитала у новцу, рјешењем суда од 24.12.2008. године, одбијена.

Произлази, да је правилан закључак нижестепених суда да је тужитељ у цјелости испунио своју уговорну обавезу, док су тужени уговорену обавезу испунили дјелимично, тако што је код надлежног суда регистрована промјена власничке структуре првотуженог и уписан удио тужитеља од 30 % основног капитала, али је уписано повећање основног капитала у износу од 216.355,97 КМ, док није уписано уговорено повећање основног капитала у укупном износу од 592.853,24 КМ (у односу на који би тужитељу припадало 177.855,98 КМ или 30 % основног капитала).

У вријеме закључења предметног уговора на снази је био Закон о предузећима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 24/98 до 34/06, даље: ЗП), док је у вријеме

подношења тужбе за раскид тог уговора на снази Закон о привредним друштвима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 127/08 до 100/17, даље: ЗПД). Према релевантним одредбама оба закона (прије свега члан 327. и 349. ЗП и чланови 99, 110. и 111. ЗПД), члан друштва по основу удјела има право гласа у Скупштини друштва, право на учешће добити у друштву, на учешће у ликвидационом остатку и друга права предвиђена овима законима (нпр. да буде информисан о пословању друштва и др.). Права члана друштва су сразмјерна учешћу удјела тог члана у основном капиталу друштва, осим ако је оснивачким актом другачије одређено. Висина основног капитала, према одредбама ових закона, је од утицаја на финансијску снагу друштва односно од значаја је за сношење ризика пословања друштва и за одговорност за обавезе друштва, али није од значаја на међусобне односе чланова друштва односно на права члана друштва (јер су иста сразмјерна учешћу удјела тог члана у основном капиталу друштва).

У конкретном случају, тужитељ је већ на темељу прве уплате на име повећања основног капитала (која је уписана у судски регистар) стекао удио у друштву у проценту од 30 %, који удио би задржао и да је уписано повећање основног капитала сагласно каснијим уплатама тужитеља. Како, дакле, већ на темељу извршене прве уплате и повећања основног капитала на износ од 216.355,97 КМ тужитељ остварује своја права као члан друштва у проценту од 30 %, који удио му је коначно имао припасти и на темељу испуњења цјелокупне обавезе плаћања, то је правилан закључак нижестепених судова да описано дјелимично испуњење уговорних обавеза тужених није осујетило циљ и сврху закључења предметног уговора у погледу законских права тужитеља која му припадају на темељу тог уговора (прије свега расподјелу добити, јер се тужитељ ни не позива на евентуалну повреду других права).

Стога је правилан даљи закључак нижестепених судова, да у конкретном случају нису испуњени законски услови (члан 124. ЗОО) за раскид предметног уговора. Наведено, имајући у виду да је на скупштини друштва одржаној 18.11.2011. године тужитељ одбио да се уврсти у дневни ред докапитализација првотуженог у судском регистру у износу од 376.497,28 КМ, што оправдава закључак нижестепених судова да се код закључења предметног уговора тужитељ превасходно руководио стицањем добити. Према томе, правилно је одбијен захтјев тужитеља за раскид овог уговора и за налагање да се у судском регистру изврши брисање тужитеља као оснивача првотуженог, па другачији закључак не могу исходити ревизиони наводи тужитеља да је он испоштовао своје уговорне обавезе, док то тужени нису.

Према даљем утврђењу нижестепених судова, тужитељ је сразмјерно свом удјелу учествовао у расподјели добити за 2008. и 2011. годину. Скупштина првотуженог, као надлежан орган у смислу одредбе члана 361. ЗП и члана 132. ЗПД, није донијела одлуку да се члановима друштва расподјели добит за 2009. и 2010. годину (за које године према подацима из налаза вјештака није исплаћивана добит ни друготуженом и трећетуженој, те се ревизионим наводима неосновано супротно тврди), која према законским одредбама може бити употријебљена у другу сврху, па се тако капитал из категорије задржане добити може „пребацити“ у основни капитал друштва. Стога, како је то правилно закључио другостепени суд, супротно ревизионим наводима, тужитељ није доказао да му припада право на захтјевану добит за 2009. и 2010. годину. Тужитељу не припада ни право на дио добити за 2007. годину, с обзиром да су промјена власничке структуре првотуженог и упис удјела тужитеља у основном капиталу уписани рјешењем регистарског суда од 19.02.2008. године. Произлази да је и у овом дијелу захтјев тужитеља правилно одбијен.

Сагласно изложеном, те како је супротно наводима ревидента другостепени суд за своју одлуку дао ваљане и детаљне разлоге па нема повреде одредбе члана 191. став 4. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), изјављену ревизију је ваљало одбити, примјеном одредбе члана 248. истог закона.

Захтјев тужених за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу 7.678,12 КМ, је одбијен, јер се не ради о нужном трошку у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић